

Súd: Správny súd v Bratislave
Spisová značka: BA-7SaZ/6/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1023200675
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Filip Hudec
ECLI: ECLI:SK:SpSBA:2023:1023200675.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- 2 - BA-7SaZ/6/2023

Správny súd v Bratislave, v konaní pred sudcom JUDr. Filipom Hudecom, v právnej veci žalobcu: A. B. C. B. A. B. C. D., narodeného XX.XX.XXXX alias XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť: Sýrska arabská republika, bez cestovného dokladu, toho času umiestnený v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Medveďov, zastúpený: Centrum právnej pomoci, so sídlom Račianska cesta 71, Bratislava, IČO: 30798841, Kancelária Komárno, Dunajské nábrežie 14, 945 01 Komárno, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, so sídlom Pivonková 6, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného E.: F./XXXX-XX zo dňa 13.04.2023 o odovzdaní žalobcu na územie Bulharskej republiky, takto

rozhodol:

- 2 - BA-7SaZ/6/2023

- I. Správny súd v Bratislave žalobu zamietá.
- II. Žalovanému súd právo na náhradu trov konania nepriznáva.

odôvodnenie:

- 7 - BA-7SaZ/6/2023

Argumenty žalobcu

1. Správnu žalobou, doručenou súdu dňa 04.05.2023, sa žalobca domáhal zrušenia v záhlaví označeného rozhodnutia žalovaného o odovzdaní žalobcu na územie Bulharskej republiky (napadnuté rozhodnutie). Poukázal na priebeh administratívneho konania, pričom namietal, že žalovaný nedostatočne preveril informácie týkajúce sa stavu azylového konania a prijímacích podmienok v Bulharskej republike a možnú existenciu rizika neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania s tým, že všetky tieto informácie si žalovaný zisťoval iba z verejne dostupných zdrojov. Záver žalovaného, že Bulharsko nepredstavuje pre žalobcu nijakú hrozbu žalobca považoval za nepodložený. Podľa žalobcu napadnuté rozhodnutie žalovaného je založené na nedostatočne zistenom skutkovom stave veci, nedostatočne vykonanom dokazovaní, nesprávnych skutkových zisteniach, nesprávnom právnom posúdení a zároveň je aj nepreskúmateľné pre nedostatočné odôvodnenie.

2. Žalobca tvrdil, že žalovaný sa formalisticky a blankytno spoľahol iba na ratifikáciu medzinárodných dohovorov zodpovedným členským štátom. S uvedeným žalobca nesúhlasil s poukazom na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach tzv. dublinských transferov,

konkrétne na prípad M. S. S. proti Belgicku a Grécku (sťažnosť č. 30696/09, rozhodnutie z 21.01.2011), ako aj s poukazom na nález Ústavného súdu SR č. k. III. ÚS 110/2011-39 z 31.05.2022.

3. Žalobca trval na tom, že žalovaný dôsledne neposúdil okolnosti daného prípadu, nedostatočne zistil skutkový stav vo vzťahu k prijímacím podmienkam žiadateľov o azyl v Bulharsku a nedostatkom jeho azylového systému, ktoré sú podľa žalobcu všeobecne známe. Mal za to, že z napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, aké dôkazy žalovaný vykonal, preto je jeho rozhodnutie nedostatočne odôvodnené a preto nepreskúmateľné. Nedostatočne zistený skutkový stav veci žalobca videl aj v tom, že si žalovaný nežadovávajúci žiadne relevantné informácie o situácii v Bulharsku a o zaobchádzaní s vrátenými žiadateľmi o azyl na územie Bulharska, jeho azylovým systémom a prijímacími podmienkami pre žiadateľov o azyl. Na potrebu zisťovania aktuálnej situácie v krajine, kam má byť cudzinec odovzdaný alebo vrátený poukazuje aj rozhodovacia prax kasačného súdu, napr. rozhodnutie NSSR sp. zn. 1SžA/31/2014.

4. Žalobca ďalej tvrdil, že žalovaný ho napadnutým rozhodnutím a následným transferom vystavuje životným podmienkam, ktoré predstavujú ponižujúce zaobchádzanie v rozpore s čl. 3 Dohovoru a čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

5. Vzhľadom na nehumánne a ponižujúce prijímacie podmienky pre žiadateľov o azyl a nedostatky azylového systému v Bulharsku bolo podľa žalobcu povinnosťou žalovaného uplatniť ustanovenie čl. 3 ods. 2 druhá veta Dublinského nariadenia III - žalovaný pochybil, keď tak nespravil, čím vec nesprávne právne posúdil. Žalobca ďalej tvrdil, že transferom na územie Bulharska dôjde k porušeniu čl. 3 Dohovoru a čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Žalobca mal za to, že žalovaný ako správny orgán pochybil, keď ho v konaní vôbec nevypočul, ale vychádzal iba zo zápisnice spísanej policajným útvarom v konaní o jeho zaistení. Poukázal na to, že žalovaný tým, že ho nevypočul, nemohol zistiť, či mu v prípade transferu na územie Bulharska hrozí nejaké riziko, a preto ani nemohol dostatočne zistiť skutočnosti dôležité na to, aby bolo jeho rozhodnutie v súlade s čl. 3 Dohovoru.

6. Z vyššie uvedených dôvodov žalobca žiadal, aby správny súd napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušil v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Priebeh administratívneho konania

7. Z obsahu administratívneho spisu súd zistil, že dňa 22.03.2023 bol žalobca kontrolovaný a zadržaný hliadkou Obvodného oddelenia Policajného zboru Štúrovo. Pretože žalobca nevedel preukázať svoju totožnosť a oprávnenosť svojho pobytu na území Slovenskej republiky, bol predvedený k ďalším úkonom na Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru Nové Zámky (ďalej len „správny orgán“).

8. Preverení daktyloskopických odtlačkov prstov žalobcu v systéme Eurodac bola zistená zhoda. Podľa článku 9 ods. 5 nariadenia (EÚ) č. 603/2013 bol centrálnou jednotkou zaslaný kladný výsledok z dôvodu, že žalobca dňa 07.03.2023 požiadal o udelenie azylu na území Bulharska.

9. Žalobca v policajnej zápisnici zo dňa 23.03.2023 uviedol, že zo Sýrie odišiel približne pred siedmimi mesiacmi nelegálne do Turecka, pričom za prechod zaplatil 750 USD. V Istanbule si našiel prevádzčača, ktorý ho mal previesť z Turecka až do Srbska za sumu 5.000 eur. Keď mu zaplatil, tak ho prevádzčač previezol do mesta Aderna v blízkosti bulharských hraníc. Turecko – bulharské hranice prešiel pešo a po prechode hraníc ho autom previezli do hlavného mesta Sofia, odkiaľ ho ďalej previezli na Bulharsko – Srbské hranice a následne po prechode hraníc sa autobusom dostal do mesta Belehrad a odtiaľ do tábora v meste Sombor. Tam našiel ďalšieho prevádzčača s ktorým sa dohodol, že ho za 2.500 eur prevedie až do Nemecka. Po prechode maďarských hraníc prišlo preňho auto, ktorým sa dostal až na Slovensko. Po prekročení hranice na Slovensko v nejakej dedine ho zadržala polícia. Žalobca ďalej uviedol, že jeho cieľovou krajinou je Nemecko.

10. Žalobca bol dňa 23.03.2023 rozhodnutím o zaistení G./XXXX-XX zaistený a umiestnený v ÚPZpC Medveďov podľa § 88 ods. 1 písm. c) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov na účel zabezpečenia prípravy a výkonu jeho prevozu podľa nariadenia (EÚ) č. 604/2013.

11. Dublinské stredisko migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „dublinské stredisko“) na základe žiadosti začalo konanie o odovzdaní žalobcu do iného štátu podľa § 46a zákona o azyle.

12. Listom zo dňa 29.03.2023, doručeným žalobcovi dňa 29.03.2023, bola žalobcovi oznámená informácia, že sa začalo konanie podľa nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 604/2013 na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti žalobcu o medzinárodnú ochranu, podanú v jednom z členských štátov.

13. Dňa 30.03.2023 bolo bulharskému partnerskému úradu zaslané dožiadanie o prijatie žalobcu späť. Partnerský úrad v Bulharsku dňa 05.04.2023 písomne akceptoval prijatie žalobcu späť podľa článku 18 ods. 1 písm. b) nariadenia (EÚ) č. 604/2013 a zároveň v súlade s článkom 4 nariadenia komisie súhlasil so žalobcovým odovzdaním na svoje územie.

14. Žiadosťou zo dňa 05.04.2023 dublinské stredisko Migračného úradu oslovilo Štátnu agentúru pre utečencov Bulharska so žiadosťou o poskytnutie individuálnych garancií, že so žalobcom sa bude zaobchádzať v súlade s Nariadením o azylových procedúrach 2013/32/EU. Na základe tejto žiadosti boli dublinskému stredisku poskytnuté informácie o azylovej procedúre v Bulharsku a o zaobchádzaní so žiadateľmi o azyl s odkazmi na dokumenty na stránke <https://asylumineurope.org>.

Zhrnutie napadnutého rozhodnutia

15. Napadnutým rozhodnutím žalovaný podľa § 46a ods. 5 zákona o azyle rozhodol, že žalobca, ktorý má na území SR neoprávnený pobyt, bude odovzdaný na územie Bulharskej republiky, pričom na konanie o udelenie azylu je príslušný iný štát, v prípade žalobcu je to Bulharská republika.

16. Napadnuté rozhodnutie bolo doručené žalobcovi dňa 19.04.2023.

17. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovaný uviedol nasledovné:

„Dublinské stredisko pred vydaním rozhodnutia preverovalo informácie získané z verejne dostupných zdrojov týkajúce sa stavu azylového konania a prijímacích podmienok v Bulharsku a možnú existenciu rizika neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v krajine zodpovednej za prijatie späť štátneho príslušníka tretej krajiny.

Už samotné nariadenie (EU) č. 604/2013, ako to vyplýva z jeho preambuly, rešpektuje základné práva a dodržiava zásady, ktoré sú uznané najmä v Charte základných práv Európskej únie, ktorá je svojím obsahom v podstate totožná s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Krajina je samozrejme aj signatárom Ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov z 28. júla 1951, ktorý bol doplnený Newyorským protokolom z 31. januára 1967. Bulharsko je signatárom príslušných medzinárodných zmlúv a dohôd, z čoho mu vyplývajú rovnaké povinnosti ako ostatným členským štátom. Bulharsko je plnohodnotným partnerom, ktorý dodržiava všetky medzinárodné dohody a práva žiadateľov o azyl. V prípadoch, keď sa dublinské konanie v Bulharsku pozastavilo alebo prerušilo len počas pobytu navrátilca v zahraničí, azylové konanie sa po návrate otvorí a pokračuje. V roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 počet nových prisťahovalcov vzrástol o 55%, no napriek nárastu prijímacieho strediska v Bulharsku boli priemerne obsadené na 77% svojej kapacity. Navrátilci, ktorí boli vrátení do Bulharska v zmysle Nariadenia (EU) č. 604/2013 a pre ktorých pokračovalo konanie, boli preto zvyčajne umiestnení v azylovom prijímacom stredisku, ak o to požiadali, avšak záležalo to aj od obsadenosti v prijímacom centre. (Zdroj: <https://asylumineurope.org/reports/country/bulgaria/reception-conditions/access-and-forms-reception-conditions/criteria-and-restrictions-access-reception-conditions/>)

V zmysle zákona medzi podmienky prijatia patria ubytovanie, strava, sociálna pomoc, zdravotné poistenie, zdravotná starostlivosť a psychologická pomoc. Tieto práva však môžu požívať len žiadatelia o azyl, ktorí sú umiestnení v prijímacích strediskách. Žiadatelia o azyl, ktorí sa buď rozhodli žiť mimo prijímacích stredísk, alebo ktorým je zamietnuté ubytovanie, nemajú prístup k strave ani psychologickému pomoci. Prístup k základnej zdravotnej starostlivosti je inak zabezpečený, pretože zdravotné poistenie je v zásade kryté z rozpočtu pre všetkých žiadateľov o azyl bez ohľadu na miesto ich bydliska. (Zdroj: <https://asylumineurope.org/reports/country/bulgaria/reception-conditions/access-and-forms-reception-conditions/forms-and-levels-material-reception-conditions/>)

Od februára 2015 SAR (pozn. Štátna agentúra pre utečencov) ukončila poskytovanie mesačného finančného príspevku žiadateľom o azyl umiestneným v prijímacích strediskách pod zámienkou, že strava sa má vydávať v prijímacích strediskách trikrát denne. V roku 2022 sa všetkým žiadateľom o azyl umiestneným v prijímacích strediskách vydávala strava 3 krát denne, pričom osobitná pozornosť sa venovala deťom bez sprievodu. (Zdroj: <https://asylumineurope.org/reports/country/bulgaria/reception-conditions/access-and-forms-reception-conditions/forms-and-levels-material-reception-conditions/>)

V súčasnosti LAR (pozn. Zákon o azyle a utečencoch) umožňuje prístup na trh práce pre žiadateľov o azyl, ak rozhodovacie konanie trvá dlhšie ako 3 mesiace od podania žiadosti file_0.jpg

file_1.wmf

o azyl. Povolenie vydáva samotná SAR jednoduchým postupom, ktorým sa overuje len doba trvania konania a či ešte prebieha.

(Zdroj: <https://asylumineurope.org/reports/country/bulgaria/reception-conditions/health-care>)

Žiadatelia o azyl majú nárok na rovnakú zdravotnú starostlivosť ako štátni príslušníci.

Zo zákona má SAR povinnosť hradiť zdravotné poistenie žiadateľov o azyl.

(Zdroj: <https://asylumineurope.org/reports/country/bulgaria/reception-conditions/health-care>)

Voľný pohyb žiadateľov o azyl sa môže obmedziť na určitú oblasť alebo administratívnu zónu v rámci Bulharska, ak azylový orgán považuje takéto obmedzenia za potrebné, bez akýchkoľvek právnych alebo iných podmienok. Takéto povolenie sa nevyžaduje, ak musí žiadateľ o azyl opustiť pridelenú zónu, aby sa mohol dostať pred súd, verejný orgán alebo správu, alebo ak potrebuje naliehavú lekársku pomoc. Povolené zóny voľného pohybu by sa mali uvádzať v každom azylovom identifikačnom preukaze. Nedodržanie obmedzenia zóny môže viesť k umiestneniu do uzavretého strediska až do skončenia azylového konania konečným rozhodnutím. Tieto zóny tvoria zóny pokrývajúce určené zemepisné oblasti okolo príslušných prijímacích stredísk. (Zdroj: <https://asylumineurope.org/reports/country/Bulgaria/reception-conditions/access-and-forms-reception-conditions/freedom-movement/>)

Prijímacie strediská spravuje SAR. Ku koncu roka 2022 existovali v Bulharsku štyri prijímacie strediská. Celková obsadenosť k 31. decembru 2022 bola 2412 z 5160 miest. (Zdroj: <https://asylumineurope.org/reports/country/bulgaria/receptionconditions/housing/types-accommodation/>)

V súvislosti s Výzvou Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov z januára 2014 o pozastavení transferov do Bulharska, dublinské stredisko z verejne dostupných zdrojov zistilo, že dňa 15.04.2014 Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov aktualizoval svoje odporúčanie ohľadom utečencov na pozastavenie dublinských transferov do Bulharska tak, že toto výslovne dočasné odporúčanie z januára rovnakého roku zrušil z dôvodu zlepšenia podmienok utečencov.

(Zdroj: <https://www.unhcr.org/news/briefing/2014/4/534cfae69/bulgaria-unhcr-says-asylum-conditions-improved-warns-against-transfer-vulnerable.html>)

Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov vydal taktiež správu Zistenia o súčasnej azylovej situácii v Bulharsku, podľa ktorej medzi 1. januárom a 31. marcom 2014 Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov zaznamenal významné zlepšenia v oblasti registrácie, file_2.jpg

file_3.wmf

spracovaní žiadostí o medzinárodnú ochranu a celkové zlepšenie podmienok žiadateľov o azyl v prijímacích centrách v Bulharsku s tým, že bude tieto podmienky naďalej monitorovať.

(Zdroj: <https://www.unhcr.org/protection/operations/53198b489/unhcr-observationsituation-asylum-bulgaria.html?query=Bulgaria>)

Na základe uvedeného dublinské stredisko považuje za potrebné konštatovať, že informácia o pozastavení transferov do Bulharska v roku 2014 je už neaktuálna, a preto neaplikovateľná. Dublinské transfery do Bulharska sa v súčasnosti realizujú, a to aj zo strany file_4.jpg

file_5.wmf

iných členských štátov. V roku 2022 bolo v zmysle nariadenia (EÚ) č. 604/2013 zrealizovaných 202 transferov na územie Bulharska. Ide o nárast, nakoľko v roku 2021 bolo zrealizovaných 78 transferov. (Zdroj: <https://asylumineurope.org/reports/country/bulgaria/asylumprocedure/procedures/dublin>)

Dublinské stredisko prístupuje ku každému prípadu individuálne vzhľadom na konkrétnu situáciu cudzinca a aktuálnu situáciu v krajine transferu. Dňa 05.04.2023 dublinské stredisko zaslalo bulharskému partnerskému úradu žiadosť o potvrdenie individuálnych záruk pre cudzinca v súlade so smernicou Európskeho Parlamentu a Rady 2013/32/EÚ a smernicou Európskeho Parlamentu a Rady 2013/33/EÚ. Bulharský partnerský úrad vo svojej odpovedi dňa 11.04.2023 potvrdil, že cudzinec bude umiestnený v prijímacom centre, kde životné podmienky spĺňajú minimálne právne štandardy. Bulharský partnerský úrad na záver potvrdil, že azylové konanie cudzinca bude posúdené v súlade s právom Európskej únie a národnou legislatívou.

Bulharsko dodržiava európske normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu, ktoré stanovuje smernica Európskeho Parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, taktiež procedurálna smernica 2013/32 EÚ a kvalifikačná smernica 2011/95/EÚ. Dublinskému stredisku nie sú známe informácie, že by osoby čelili problémom v prístupe k azylovému konaniu alebo neštandardným prijímacím podmienkam po ich transfere z iných členských štátov. Podporou tejto skutočnosti je aj fakt, že na úrovni Európskej únie a to ani zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva alebo Súdneho dvora Európskej únie, nebolo vydané žiadne aktuálne záväzné rozhodnutie alebo odporúčanie pre členské krajiny Európskej únie alebo Rady Európy, ktoré by jednoznačne deklarovalo systematické nedostatky v konaní vo veciach

medzinárodnej ochrany a prijímania žiadateľov o medzinárodnú ochranu v Bulharsku dosahujúce riziko neľudského či ponižujúceho zaobchádzania v zmysle Listiny základných práv Európskej únie a stanovisko obdobného charakteru požadujúce od členských krajín Európskej únie zdržať sa transferov žiadateľov o medzinárodnú ochranu do Bulharska aktuálne nie je vydané ani zo strany Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov ako najvyššieho orgánu zodpovedného za dodržiavanie Ženevského dohovoru a Newyorského protokolu. Ani Európska Komisia, ktorá má monitorovaciu a vykonávaciu právomoc vo veci nariadenia a zároveň povinnosť identifikovať prípadné porušenia práva Európskej únie na základe svojich vlastných vyšetrení alebo na základe iných podnetov, do dnešného dňa neiniciovala žiaden postup voči Bulharsku a ani nekonštatovala porušovanie alebo systémové chyby v azylovom konaní, či prijímacích podmienkach krajiny.

Vzhľadom na to, že v zmysle článku 18 ods. 1 písm. b) nariadenia (EÚ) č. 604/2013 členský štát zodpovedný za prijatie späť cudzinca A. B. C. B. A. B. C. D. je Bulharsko a neexistujú dôvody domnievať sa, že v Bulharsku by cudzincovi hrozilo neľudské a ponižujúce zaobchádzanie a porušovanie článku 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv, bude cudzinec odovzdaný z územia Slovenskej republiky v súlade s článkom 29 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 604/2013, podľa §46a zákona o azyle.“

Vyjadrenie žalovaného

18. Podaním zo dňa 12.06.2023 sa vyjadril žalovaný k správnej žalobe tak, že túto ako nedôvodnú žiadal zamietnuť. Vo vyjadrení zotrval na správnosti a zákonnosti napadnutého rozhodnutia.

19. K rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúceho sa prípadu M. S. S. proti Belgicku a Grécku (sťažnosť č. 30696/09, rozhodnutie z 21.01.2011) uviedol, že v uvedenom rozhodnutí ide o žiadateľa o medzinárodnú ochranu z Afganistanu, ktorý vstúpil do EÚ cez Grécko a odcestoval do Belgicka, kde požiadal o azyl a tiež, ide o žiadateľa, ktorý spadá do skupiny zraniteľných osôb a krajina príslušná na posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu bola Grécko, a teda mal za to, že skutkové okolnosti uvedeného prípadu sú odlišné od žalobcových. Konštatoval, že žalobca nielen že nepatrí do skupiny zraniteľných osôb ale ani krajina na posúdenie žiadosti nie je rovnaká, v žalobcovom prípade to je Bulharsko, nie Grécko a v neposlednom rade ide o rozhodnutie neaktuálne a staré 12 rokov. V tomto smere poukázal na skutočnosť, že sa dôkladne informoval a zabezpečil všetky informácie týkajúce sa azylového systému v Bulharsku a nezistil žiadne vady a nedostatky bulharského azylového systému. Bulharský partnerský úrad dňa 11.04.2023 potvrdil, že žalobca bude umiestnený v prijímacom centre, kde životné podmienky spĺňajú minimálne štandardy, pričom Bulharský partnerský úrad tiež potvrdil, že azylové konanie cudzinca bude posúdené v súlade s právom Európskej únie a národnou legislatívou.

20. K nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 110/2011-39 z 31.05.2011 uviedol, že v danej veci sa Ústavný súd Slovenskej republiky zaoberal prípadom afganského príslušníka, pána S.H.T., ktorý bol transferovaný do Grécka, pričom okrem správ UNHCR poukázal aj na Intervenciu komisára pre ľudské práva Rady Európy T. H. pred Európskym súdom pre ľudské práva uverejnenú 16. marca 2010, podľa ktorej azylový zákon a prax v Grécku nie sú v súlade s medzinárodnými a európskymi ľudsko-právnymi štandardmi. Podotkol, že v prípade pána S.H.T. uvedená intervencia zohľadňovala aktuálny stav v Grécku, v ktorom boli ľudské práva žiadateľov o medzinárodnú ochranu v tom čase porušované. Mal za to, že uvedené prípady sú úplne rozdielne a s prípadom žalobcu ich preto nie je možné porovnávať.

21. Poukázal taktiež na to, že nerozhodoval len na základe toho, že Bulharsko ratifikovalo medzinárodné dohovory, a že ide o jeden z členských štátov EÚ, ale pri rozhodovaní využil všetky preukázané skutočnosti, dôkazy alebo zistené a overiteľné informácie z oficiálnych zdrojov, ktoré doložil aj do spisu a poukázal na ne aj v napadnutom rozhodnutí. Vzhľadom na uvedené bol toho názoru, že sa dôkladne vysporiadal s tým, že neexistuje žiaden vážny a preukázaný dôvod domnievať sa, že by bol žalobca v Bulharsku vystavený skutočnému nebezpečenstvu, neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu, čím by bol porušený článok 3 Európskeho dohovoru. Rovnako konštatoval, že nie sú v prípade Bulharska známe žiadne správy alebo hodnotenia, z ktorých by bolo zrejmé, že v tejto krajine dochádza k systémovým chybám, na základe ktorých by hrozilo žiadateľom o udelenie azylu neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie v zmysle článku 4 Charty tak, ako to upravuje článok 3 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 604/2013. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Saz/26/2019, pričom mal za to, že žalobca nepreukázal, že existujú vady v azylovom systéme, resp. azylových podmienkach v Bulharsku, a preto považoval námietky žalobcu v tomto smere za neodôvodnené.

22. K námietke žalobcu, že pochybil, keď ho nevypočul a vychádzal len zo zápisnice spísanej policajným útvarom v konaní o jeho zaistení, mal za to, že postupoval v súlade so zákonom, nakoľko novelou zákona o azyle, a to zákonom č. 124/2022 Z. z. (účinnosť od 1. júna 2022) sa vypustil odkaz na vstupný pohovor pre cudzinca, ktorý má na území SR neoprávnený pobyt, pričom k uvedenej zmene došlo z dôvodu, že v prípade konania o odovzdaní do iného štátu ide o cudzinca, v prípade ktorého už bol určený štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o udelenie azylu, pričom Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 povinnosť uskutočniť pohovor v takýchto prípadoch neustanovuje. V tejto súvislosti poukázal na článok 5 bod 2 nariadenia (EÚ) č. 604/2013. Konštatoval, že o týchto skutočnostiach bol žalobca riadne poučený.

23. Zdôraznil, že upustil od osobného pohovoru, nakoľko žalobca už poskytol všetky informácie dôležité pre určenie zodpovedného členského štátu, pričom predmetné skutočnosti považoval za objektívne (preukázali ich okrem iného odtlačky prstov žalobcu, ako aj akceptácia zo strany Bulharskej republiky). Zdôraznil, že hoci bolo upustené od osobného pohovoru, žalobcovi bolo počas celého konania umožnené predložiť všetky ďalšie informácie či dôkazy, pričom možnosť nahliadnuť do spisu, navrhnúť jeho doplnenie a uplatniť svoje právo vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia žalobca využiť nechcel, čo písomne prehlásil v Informácii o procesných právach a povinnostiach. Záverom oznámil, že dňa 18.05.2023 bol uskutočnený transfer žalobcu do Bulharskej republiky.

Skutkové a právne závery správneho súdu

24. Medzinárodnoprávnu ochranu žiadateľov o azyl upravuje zákon č. 480/2002 Z.z. o azyle.

25. Podľa § 2 písm. a) zákona o azyle, na účely tohto zákona sa rozumie medzinárodnou ochranou udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany.

26. Podľa § 2 písm. b) zákona o azyle, na účely tohto zákona sa rozumie azylom ochrana cudzinca pred prenasledovaním z dôvodov uvedených v medzinárodnej zmluve alebo v osobitnom predpise.

27. Podľa § 2 písm. d) zákona o azyle, na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv 3a) alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v

1. použitím fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia,

2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom,

3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu,

4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste,

5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2.

6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom,

28. Podľa § 2 písm. f) zákona o azyle, na účely tohto zákona sa rozumie vážnym bezprávím

1. uloženie trestu smrti alebo jeho výkon,

2. mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, alebo

3. vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

29. Podľa § 2 písm. m) zákona o azyle, na účely tohto zákona sa rozumie bezpečnou treťou krajinou stabilný právny štát s demokratickým zriadením, iný ako krajina pôvodu,

1. ak sa v ňom cudzinec pred príchodom na územie Slovenskej republiky nachádzal a mal možnosť požiadať o ochranu podľa medzinárodnej zmluvy, 6)

2. kam môže byť cudzinec vrátený a môže požiadať o ochranu podľa medzinárodnej zmluvy 6) bez toho, aby bol vystavený prenasledovaniu z dôvodu uvedeného v § 8 písm. a) alebo vážnemu bezprávniu,

3. ak nie je štátom, na ktorý sa vzťahuje zákaz vyhostenia alebo vydania 6aa) a

4. ak tento štát zabezpečuje ochranu pred vyhostením alebo vydaním obdobne ako Slovenská republika, Poznámka 6) znie: Dohovor o právnom postavení utečencov (oznámene Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 319/1996 Z.z.).

30. Podľa § 46 ods. 1 zákona o azyle, na konanie o odovzdaní cudzinca, ktorý má na území Slovenskej republiky neoprávnený pobyt, do iného štátu príslušného na konanie o udelenie azylu podľa osobitného predpisu 20b) (ďalej len "konanie o odovzdaní do iného štátu"), je príslušné ministerstvo; konanie sa začína na podnet ministerstva.

Poznámka 20b), vzťahujúca sa na predchádzajúci odsek znie nasledovne: Nariadenie Komisie (ES) č. 1560/2003 z 2. septembra 2003, ktoré ustanovuje podrobné pravidlá na uplatňovanie nariadenia Rady (ES) č. 343/2003 ustanovujúceho kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného

za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Mimoriadne vydanie Ú.v. EÚ kap. 19/zv. 6) v platnom znení.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (prepracované znenie) (Ú.v. EÚ L 180, 29.6.2013).

31. Podľa § 46 ods. 5 zákona o azyle, ministerstvo rozhodne o odovzdaní do iného štátu, ak sú splnené podmienky podľa osobitného predpisu; 20b) ministerstvo vo výroku rozhodnutia uvedie aj štát, do ktorého bude cudzinec odovzdaný.

32. Podľa § 52 zákona o azyle, na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje správny poriadok, ak tento zákon neustanovuje inak. Právne úkony vykonávané orgánom verejnej moci, fyzickou osobou a právnickou osobou v konaní podľa tohto zákona sa vykonávajú výlučne v listinnej podobe.

33. Podľa § 32 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „Správny poriadok“), správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Prítom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

34. Podľa § 46 Správneho poriadku, rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

35. Podľa § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), v odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

36. Podľa čl. 3 ods. 2, druhá veta Dublinského nariadenia III, ak nie je možné odovzdanie žiadateľa do členského štátu, ktorý je primárne určený ako zodpovedný, pretože sa zo závažných dôvodov možno domnievať, že v konaní o azyle a podmienkach prijímania žiadateľov existujú v danom členskom štáte systémové chyby, na základe ktorých hrozí žiadateľom neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie v zmysle článku 4 Charty základných práv Európskej únie, členský štát uskutočňujúci proces určovania zodpovedného členského štátu pokračuje v posudzovaní kritérií stanovených v kapitole III s cieľom zistiť, či iný členský štát nemôže byť určený ako zodpovedný. Ak nemožno vykonať odovzdanie podľa tohto odseku do žiadneho členského štátu určeného na základe kritérií stanovených v kapitole III alebo do prvého členského štátu, v ktorom bola podaná žiadosť, stane sa zodpovedným členským štátom členský štát, ktorý uskutočňuje proces určovania zodpovedného členského štátu.

37. Podľa článku 5 bod 2 nariadenia (EÚ) č. 604/2013, od osobného pohovoru možno upustiť, ak: je žiadateľ na úteku alebo potom ako sa mu poskytli informácie uvedené v článku 4, žiadateľ už iným spôsobom poskytol informácie dôležité pre určenie zodpovedného členského štátu. Členský štát, ktorý upustí od osobného pohovoru, umožní žiadateľovi predložiť všetky ďalšie informácie potrebné na riadne určenie zodpovedného členského štátu pred prijatím rozhodnutia o odovzdaní žiadateľa zodpovednému členskému štátu podľa článku 26 ods. 1.

38. Podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

39. Podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

40. Podľa § 6 ods. 2 písm. d) SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia.

41. Podľa § 135 ods. 2 písm. a) SSP, pre správny súd je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia alebo vydania jeho rozhodnutia, ak ide o konanie podľa § 6 ods. 2 písm. d) až f) a i) až k).

42. Podľa § 206 ods. 1 SSP, ak nie je v tejto hlave ustanovené inak, použijú sa na konanie o správnej žalobe vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

43. Podľa § 119 SSP, správny súd vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy, ak tento zákon neustanovuje inak. Správny súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia alebo na rozhodnutie vo veci.

44. Podľa § 207 ods. 1 SSP, žalobca sa môže správnou žalobou domáhať preskúmania rozhodnutí alebo opatrení vo veciach azylu vydaných orgánmi verejnej správy podľa osobitného predpisu.

45. Podľa § 207 ods. 2 SSP, pod rozhodnutiami alebo opatreniami vo veciach azylu podľa odseku 1 sa rozumejú rozhodnutia alebo opatrenia týkajúce sa azylu, doplnkovej ochrany, dočasného útočiska a odovzdania do iného štátu, ktorých vydanie umožňuje osobitný predpis.

46. Podľa § 219 SSP, ak správny súd po preskúmaní zistí, že správna žaloba nie je dôvodná, rozsudkom ju zamietne.

47. Podľa § 220 SSP, ak správny súd po preskúmaní zistí dôvodnosť správnej žaloby, rozsudkom zruší napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie žalovaného. Vo výroku uvedie označenie žalovaného, číslo a deň vydania zrušeného rozhodnutia alebo opatrenia, meno a priezvisko žalobcu a číslo jeho cestovného pasu alebo iného dokladu totožnosti.

48. Z verejne dostupných zdrojov (stránka www.unhcr.org) správny súd zistil, že dňa 15.04.2014 Vysoký komisár OSN pre utečencov aktualizoval svoje odporúčanie ohľadom utečencov na pozastavenie Dublinských transferov do Bulharska tak, že toto výslovne dočasné odporúčanie z januára rovnakého roku zrušil z dôvodu zlepšenia podmienok utečencov (C. H.?query=Bulgaria).

49. Súd ďalej z rovnakého zdroja zistil, že ešte v apríli 2014 Vysoký komisár OSN pre utečencov vydal správu Zistenia o súčasnej azylovej situácie v Bulharsku (<https://www.unhcr.org/protection/operations/53198b489/unhcr-observations-situation-asylum-bulgaria.html?query=Bulgaria>), podľa ktorej medzi 1. januárom a 31. marcom 2014 Vysoký komisár OSN pre utečencov zaznamenal významné zlepšenia v oblasti registrácie, spracovaní žiadostí o medzinárodnú ochranu a celkové zlepšenie podmienok žiadateľov o azyl v prijímacích centrách v Bulharsku, s tým, že bude tieto podmienky naďalej monitorovať.

50. Napadnutým rozhodnutím žalovaný rozhodol o odovzdaní žalobcu na územie Bulharskej republiky, ktorá je zodpovedná za posúdenie žiadosti žalobcu o medzinárodnú ochranu.

51. Žalobca v správnej žalobe nenamietal, že Bulharsko je krajinou príslušnou/zodpovednou za posúdenie jeho žiadosti o azyl (ktorú si v tejto krajine aj uplatnil).

52. Námietky žalobcu smerovali iba k tomu, že žalovaný nedostatočne skúmal podmienky žiadateľov o azyl v tejto krajine a tvrdil, že v tejto krajine bude vystavený životným podmienkam, ktoré predstavujú ponižujúce zaobchádzanie. Akému konkrétnemu neprijateľnému zaobchádzaniu by žalobca mohol byť v Bulharsku vystavený žalobca nešpecifikoval a počas svojho výsluchu v priebehu administratívneho konania žiadne konkrétne neprijateľné zaobchádzanie v dotknutej krajine nenamietal.

53. Správny súd vyhodnotil ako nedôvodnú argumentáciu žalobu, odkazujúcu na rozhodnutie ESLP v prípade M.S.S. proti Belgicku a Grécku (sťažnosť č. 30696/09, rozhodnutie z 21.01.2011). Napriek tomu, že správny súd nespochybňuje závery ESLP v dotknutej veci, toto rozhodnutie na prejednávanej vec nemožno aplikovať, keďže rozhodnutie sa netýka azylového systému Bulharska a prípadné konkrétne nedostatky azylového systému Bulharska resp. nevyhovujúce podmienky žalobca žiadnym spôsobom ani v priebehu administratívneho konania ani v priebehu správneho súdneho konania nešpecifikoval. Žalobcove poukázanie na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 110/2011-39 z 31.05.2011 považoval správny súd za irelevantné, nakoľko s prejednávanou vecou nijako nesúvisí.

54. Na tomto mieste je potrebné podotknúť, že je nepochybné, že Bulharsko je právoplatným členom Európskej únie, ktoré ratifikovalo medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách a je vo všeobecnosti považované inými krajinami Európskej únie za bezpečnú krajinu. Na úrovni Európskej únie a to ani zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva alebo Súdného dvora Európskej únie, nebolo vydané žiadne aktuálne záväzné rozhodnutie alebo odporúčanie pre členské krajiny Európskej únie alebo Rady Európy, ktoré by jednoznačne deklarovalo systematické nedostatky v konaní vo veciach medzinárodnej ochrany a prijímania žiadateľov o medzinárodnú ochranu v Bulharsku dosahujúce riziko neľudského či ponižujúceho zaobchádzania v zmysle Listiny základných práv Európskej únie a stanovisko obdobného charakteru požadujúce od členských krajín Európskej únie zdržať sa transferov žiadateľov o medzinárodnú ochranu do Bulharska aktuálne nie je vydané ani zo strany Úradu vysokého komisára OSN pre utečencov ako najvyššieho orgánu zodpovedného za dodržiavanie Ženevského dohovoru a Newyorského protokolu.

55. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, s prihliadnutím na skutočnosť, že žalobca žiadne konkrétne nedostatky azylového systému Bulharska neoznačil, podľa správneho súdu nemožno vyhodnotiť zistenie skutkového stavu zo strany žalovaného za nedostatočné, keď tento požadoval zo strany Bulharska aj poskytnutie individuálnych garancií, so žalobcom sa bude zaobchádzať v súlade s Nariadením o azylových procedúrach 2013/32/EU. Za danej situácie je potrebné konštatovať, že žalovaný si zabezpečil dostatok podkladov pre svoje rozhodnutie.

56. V nadväznosti na uvedené, t.j. pre neexistenciu závažných dôvodov, pre ktoré sa možno domnievať, že v azylovom systéme Bulharska existujú závažné nedostatky, nebol dôvod na postup podľa čl. 3 ods. 2 Dublinského nariadenia III. Správny súd zdôrazňuje, že žalobca žiadny takýto konkrétny aktuálny nedostatok ani len neoznačil. Bolo preto potrebné vyhodnotiť ako nedôvodnú aj námietku žalobcu o nesprávnom právnom posúdení veci.

57. K námietke žalobcu, že žalovaný ho v administratívnom konaní nevypočul a preto nemohol zistiť, či v prípade jeho transferu na územie Bulharska hrozí žalobcovi nejaké riziko, správny súd uvádza, že žalobcovi nič nebránilo, aby takéto riziko uviedol už pri jeho výsluchu zo dňa 23.03.2023, ďalej po doručení rozhodnutia o zaistení na účel zabezpečenia prípravy a výkonu jeho prevozu podľa nariadenia (EÚ) č. 604/2013 (z ktorého nepochybne zistil, že bude vydaný na územie Bulharska), po doručení oznámenia o začatí konania podľa nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 604/2013 na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti žalobcu o medzinárodnú ochranu. Žalobca žiadne konkrétne riziko v administratívnom konaní neuviedol, a neurobil tak ani v správnej žalobe a ani v priebehu tohto súdneho konania, preto túto námietku nemožno akceptovať.

58. Správny súd ďalej poukazuje na novelu zákona o azyle, keď zákonom č. 124/2022 Z. z. s účinnosťou od 1. júna 2022 sa vypustil odkaz na vstupný pohovor pre cudzinca, ktorý má na území SR neoprávnený pobyt, pričom k uvedenému došlo z dôvodu, že v prípade konania o odovzdaní do iného štátu ide o cudzinca, v prípade ktorého už bol určený štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o udelenie azylu, pričom Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 povinnosť uskutočniť pohovor v takýchto prípadoch neustanovuje. V tejto súvislosti správny súd poukazuje na článok 5 bod 2 nariadenia (EÚ) č. 604/2013, pričom má z administratívneho spisu za preukázané, že žalobca už poskytol všetky potrebné informácie dôležité pre určenie zodpovedného členského štátu. Správny súd má taktiež za preukázané, že s poučeniami vzťahujúcimi sa na vyššie uvedené skutočnosti sa žalobca oboznámil v arabskom jazyku (aj napadnuté rozhodnutie bolo žalobcovi pretlmočené v celom rozsahu do arabského jazyka).

59. Podľa názoru správneho súdu je možné konštatovať, že žalovaný si pre svoje rozhodnutie zabezpečil ohľadne Bulharskej republiky dostatok aktuálnych správ, náležite skúmal, či premiestnenie žalobcu do členského štátu, určeného podľa Dublinského nariadenia, nie je vylúčené z dôvodu existencie systémových nedostatkov v azylovom konaní a podmienkach prijatia žiadateľov v danom členskom štáte, ktoré by predstavovali riziko neľudského či ponižujúceho zaobchádzania podľa čl. 4 Charty základných práv Európskej únie, svoje zistenia správne právne posúdil a postup a závery, ku ktorým dospel aj vzhľadom na námietky žalobcu aj náležite odôvodnil. Správny súd pritom vychádzal z vyššie uvedených skutočností, ako aj z obsahu administratívneho spisu, z ktorého vyplynulo primerané dokazovanie zo strany žalovaného k podmienkam v Bulharskej republike ako aj vyžiadanie záruk zo strany tohto členského štátu vo vzťahu k podmienkam, v ktorých sa mal žalobca po jeho odovzdaní nachádzať, pričom Bulharskou republikou poskytnuté záruky považoval za dostatočné a vzťahujúce sa na osobu žalobcu. Správny súd záverom taktiež konštatuje, že vykonaním transferu žalobcu do Bulharskej republiky nevznikla prekážka preskúmania posudzovanej veci.

60. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené dôvody správny súd žalobu podľa § 219 SSP zamietol.

61. O náhrade trov konania rozhodol správny súd podľa § 168 SSP, a žalovanému, ktorý bol v konaní úspešný v celom rozsahu právo na náhradu trov konania nepriznal, pretože žalovanému voči žalobcovi nevznikli také dôvodne vynaložené trovy konania, ktoré by bolo možné od neho spravodlivo požadovať.

Poučenie:

- 2 - BA-7SaZ/6/2023

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná kasačná sťažnosť.

Prípadná kasačná sťažnosť musí byť podaná v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia a podáva sa na Správnom súde v Bratislave v počte vyhotovení, zodpovedajúcom počtu účastníkov konania. (§ 443 SSP)

Kasačná sťažnosť nie je prípustná, ak sa opiera o iné dôvody, ako sú uvedené v § 440, ak sa opiera o dôvody, ktoré sťažovateľ neuplatnil v konaní pred správnym súdom, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie, hoci tak urobiť mohol, ak smeruje len proti dôvodom rozhodnutia správneho súdu. (§ 439 ods. 3 SSP)

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"), návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti (§ 445 SSP).

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom.

Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, ak ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d), ak je žalovaným Centrum právnej pomoci (§ 449 SSP).